

4. *Dirk Willemsz. van Asperen*

Jullie zullen allen wel weten hoe dr. Maarten Luther in het jaar 1517 zijn 95 stellingen spijkerde op de deur van de slotkapel te Wittenberg. Dit feit staat in onze geschiedenis geboekstaafd als het begin van de Kerkhervorming. Ook zullen jullie allen weten dat deze stellingen gericht waren tegen de kerk van Rome: de Rooms-Katholieke Kerk. Deze daad van Luther deed deze kerk beven op haar grondvesten. Allen die hiertegen in het geweer kwamen, werden dan ook weldra het mikpunt van haat en vijandschap. Allen die door Gods genade de valse leer van Rome vaarwel mochten zeggen en de leer van vrije genade mochten omhelzen, werden te vuur en te zwaard vervolgd. Ook in ons vaderland. Toen de hertog van Alva in 1567 in ons land kwam, bereikten deze vervolgingen een ongekende hoogte. De ketterjagers deden hun werk.

Zo woonde er in deze tijd in het dorp Asperen aan de Linge een man, Dirk Willemsz. geheten. Nadat de Heere hem de ogen geopend had voor de roomse dwalingen, mocht hij hier ook vrijmoedig voor uitkomen. Totdat het ogenblik kwam dat ook hij in 1569 gegrepen werd. Hij werd in de gevangenis onder de toren van het kasteel in Asperen opgesloten.

In dit jaar was het een strenge winter. Zelfs tot in de maand maart vroom het flink, zodat de grachten om de gevangenis door een dikke ijsslaag waren bedekt.

In het begin van zijn gevangenschap ontving hij nog wel bezoek. Dat werd toegestaan. Maar al snel hield dit op. Tijdens één van die bezoeken was hem door vrienden een vijl toegespeeld. En nu was er in zijn cel een gebroken tegel die hij eruit kon lichten. Daaronder verstopte hij de vijl. De begeerte om uit dit hok te ontsnappen, werd door deze hem toegespeelde vijl sterker. Maar hoe? Voor zijn celraam zaten ijzeren tralies. Een eerste vereiste was om deze tralies door te kunnen vijlen en zo via het celraam te kunnen ontvluchten. En met veel moeite is hem dit gelukt.

Zo breekt het ogenblik aan dat hij een poging wil wagen om uit

deze vunzige cel bevrijd te worden. Hij wroet de gebroken tegel los, neemt hem op en gooit hem door het raam om te zien of het ijs in de gracht sterk genoeg is om hem te dragen. En het ijs houdt. Streng wacht wordt er niet gehouden; ontsnappen is immers toch niet mogelijk? Willemsz. wringt zich door het raam en laat zich vallen op de grasberm bij de gracht. Even zet hij de voet op het ijs, sloft verder en neemt de benen naar de overkant. Het is donker en het ijs kraakt, maar het breekt niet.

Dirk Willemsz. is echter nog maar nauwelijks de gracht over of hij hoort een barse stem: „Sta!”

Wat is het geval? De cipier heeft de vlucht ontdekt en rent de vluchteling na op het zwakke ijs. Willemsz. zet het echter op een lopen. Het geldt zijn leven, dat weet hij.

Maar dan opeens... Hij hoort een luid gekraak en geplas achter hem. Zijn vervolger is door het ijs gezakt. Wat moet hij doen? Doorlopen? Weg zien te komen is verreweg het veiligst voor hem. Maar anderszijds: zijn vervolger laten verdrinken? De man, hoewel zijn vijand, heeft toch óók een ziel voor de eeuwigheid.

Hij keert terug en met levensgevaar lukt het hem de drenkeling te redden. De dankbare cipier wil de gevangene nu laten gaan. Maar de schout van Asperen, die juist zijn ronde doet, heeft het geval bemerkt en de situatie overziende, zegt: „Cipier, doe uw plicht.” Het egoïsme wint het bij de cipier van zijn dankbaarheid en hij grijpt Dirk Willemsz., zijn redder, weer beet en brengt hem terug naar de toren, maar nu in een andere cel met meer bewaking. Na enkele weken wordt Willemsz. voor de heren van het geestelijk gerecht gebracht. Al weten zij hier een man voor zich die christelijke naastenliefde heeft betoond, ze kennen geen pardon. Hij is een ketter. En voor ketters is er maar één vonnis: de brandstapel. Tevens zullen al zijn goederen verbeurd verklaard worden.

Even buiten Asperen zal het vonnis voltrokken worden. Zo zien wij hem de brandstapel beklimmen, die weldra vuur vat. Maar zie... de oostenwind jaagt de vlammen weg, zodat alleen de benen van de martelaar verbranden en hij vreselijke smarten lijdt. Tientallen keren hoort men zelfs ver zijn klacht: „O Heere, mijn God.” De meest verharde omstanders wordt dit lijden zelfs te erg. Na een half uur kan zelfs de schout het niet meer aanzien. Hij wendt zijn

paard en spreekt tot de beul: „Doe die man een korte dood aan.” Nu is het spoedig afgelopen en Dirk Willemsz. van Asperen is dáár waar alle leed is geleden en geen vijand meer te vinden is. Daar heeft de Heere hem al zijn tranen afgewist.

Ziehier, jongens en meisjes, een episode uit de tijd der vervolging. Uit de tijd dat de hand van de ijzeren hertog, de hertog van Alva, loodzwaar drukte op ons land.

De apostel Johannes, verbannen zijnde naar het eiland Patmos, was in de geest op de dag des Heeren. Daar werd hem het boek geopend door het Lam, staande als geslacht. Het boek met de zeven zegelen. Bij de opening van het vijfde zegel zag Johannes onder het altaar de zielen dergenen die gedood waren om het Woord Gods en om de getuigenis die zij hadden. „En zij riepen met grote stem, zeggende: Hoelang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen?” (Openbaring 6:10). Dit geroep heeft de Heere gehoord, lees ook vers 11.

Dit was een verhaal uit 1569. Zij het nog tot lering en bekering. Dat geve de Heere.

*Ai, hoor naar hen, die in gevang'nis kwijnen;
Laat hun gekerm voor Uw gezicht verschijnen;
Bevrijd hen, die, bedreigd met doodsgavaren,
Op Uwe hulp met smekend' ogen staren.
Vergeld den wreden smaad,
Waarmee des nabuurs haat
Uw mogendheid dorst schenden;
Geef hun, o Opperheer,
Die zevenvoudig weer;
Zie neer op onz' ellenden.*

(Psalm 79:6)